

Slots- og Kulturstyrelsen

Naturstyrelsen: CVR nr. 33157274
Att. Skovridder Kim Søderlund: KSL@nst.dk

Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing F
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

CAJ

7. juni 2023
Jour. nr.: 22/07765

Fredning af Måneporten og et udsnit af dalsænkningen, Strandvejen 724, Springforbi, Lyngby-Taarbæk Kommune

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at frede det selvstændige landskabsarkitektoniske værk Måneporten (1934 af C. Th. Sørensen) og et udsnit af dalsænkningen, Strandvejen 724, Springforbi, 2930 Klampenborg, matrikel nr. 72 samt dele 4 og 3cd, Taarbæk By, Taarbæk i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede i brev af 2. december 2022 om, at Det Særlige Bygningssyn havde indstillet Måneporten og et udsnit af dalsænkningen på ejendommen til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom med en frist for at komme med bemærkningen den 31. marts 2023.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget fire bemærkninger hertil:

- Fra Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk Kommune ved mail af 7. januar 2023, hvor foreningen oplyser, at den helt kan tilslutte sig fredningen af Måneporten.
- Fra Lyngby-Taarbæk Kommune ved mail af 20. marts 2023, hvor kommunen støtter fredningen og gør opmærksom på, ”at også fra stien på vandsiden, er Måneporten og dalsænkningen bag porten et markant landskabelement.”
- Fra Danske Landskabsarkitekter ved mail af 30. marts 2023, hvor foreningen støtter en fredning med samme begrundelse som i fredningsforslaget. Foreningen finder desuden, at der bør tages stilling til ”hvordan eventuel restaurering, drift og pleje af anlægget skal håndteres i fremtiden. ... Det bør også overvejes om en rig tilplantning af tømuren er en god idé.” Desuden foreslår fredningen afgrænsningen mod nord ændret. Endelig anbefaler foreningen, at der udarbejdes en drifts- og plejeplan.

- Fra Havehistorisk Selskab ved mail af 30. marts 2023, hvor foreningen også tilslutter sig fredningen. Desuden foreslår foreningen at udvide fredningen mod nord samt at medtage træer mod nord og syd. Endelig foreslår foreningen udarbejdelsen af en plejeplan/handlingsplan, før fredningen gennemføres.

Desuden fremkommer både Havehistorisk Selskab og Danske Landskabsarkitekter med en række råd om den fremtidige vedligeholdelse af det selvstændige landskabsarkitektoniske værk, som Slots- og Kulturstyrelsen har noteret sig med interesse.

Også ejeren, Naturstyrelsen, har mundtligt tilsluttet sig fredningen. Slots- og Kulturstyrelsen noterer sig hermed opbakningen til fredningen.

I forhold til forslaget om at udvide fredningens omfang må Slots- og Kulturstyrelsen afvise dette. Omfanget af en fredning kan kun ændres, såfremt Bygningssynet afgiver indstilling herom, og Bygningssynet har netop afgivet sin indstilling om den afgrænsning, der har været i høring.

I forhold til udarbejdelse af en manual (pleje-, drift- eller handlingsplan) er det styrelsens praksis, normalt først at begynde udarbejdelsen efter, at fredningen er gennemført.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder i lighed med Det Særlige Bygningssyn, at ”dalen” og Måneporten (1934 af C.Th. Sørensen) har den væsentlige arkitektoniske værdi, der kan begrunde en fredning.

De bærende fredningsværdier knytter sig til dæmningen med den cirkelformede åbning (Måneporten), der skaber forbindelse mellem Øresund og den græsklædte sænkning inde i land. Dæmningen er opført parallelt med strandlinjen omkring og i forlængelse af en naturlig ås og lukker den naturskabte sænkning eller dal i terrænet mod Øresund. Ud mod havet har dæmningen jordsider. Ind mod land består den af Nexøsandstenskvadre. Det er en såkaldt tømur, hvilket vil sige, at stenene er tilpasset hinanden og lagt uden bindemiddel ligesom stenene i den selv bærende cirkel. Hertil kommer den græsklædte sænkning i landskabet eller dalen, der er afgørende for opfattelsen af dette landskabsarkitektoniske værk. Måneporten er med sin placering i dalen på én gang beskeden og monumental.

Selv om væsentlige dele af den oprindelige have, anlagt af C.Th. Sørensen, er fjernet, heriblandt hegn og bede, står hovedelementerne i form af dalen og den bearbejdede ås stærkt tilbage.

Måneporten udgør en bearbejdning af to landskabslementer, der er forenklet og til en vis grad monumentaliseret: åsen og dalen.

Ud over den abstrakte form, cirklen, som dukker op i mange af C.Th. Sørensens arbejder, synes cirkelfiguren her specifikt inspireret af traditionel kinesisk arkitektur. I al sin enkelhed og ved sin placering i landskabet er Måneporten et af 1900-tallets vigtige landskabsarkitektoniske værker.

Styrelsen finder i lighed med Det Særlige Bygningssyn, at det er afgørende, at den store græsplæne (dalen) friholdes for beplantning, konstruktioner o.l. Det samme gælder kyststrækningen ud for Måneporten. Det skal bemærkes, at tørmuren fra C.Th. Sørensens hånd var rigt tilplantet, men at en evt. nyttilplantning må afvejes i forhold til hensynet til murens holdbarhed.

Klagevejledning

I kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, <https://slks.dk/omraader/kulturarv/fredede-bygninger/fredningssager-og-hoeringer>. Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Klagen skal indgives skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Klagen kan sendes på e-mail til: cfk@slks.dk eller med post til Slots- og Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv, Fejøgade 1, 2. sal., 4800 Nykøbing F.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at det landskabsarkitektoniske værk er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at I skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis I vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 1588 af 28. juni 2021 om hvilke bygningsarbejder i fredede bygninger der ikke kræver forudgående tilladelse.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på styrelsens hjemmeside www.slks.dk og tinglyse fredningen. I vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen uanset, hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Venlig hilsen

Merete Lind Mikkelsen
Enhedschef
Center for Kulturarv
Fredede Bygninger

Kontakt os gerne, hvis der er spørgsmål.

caj@slks.dk

+45 33 74 51 88

Slots- og Kulturstyrelsen behandler dine oplysninger efter reglerne i Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

[Sådan håndterer vi dine personoplysninger.](#)

Henvisning til lovgivning

- Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/219>
- Bekendtgørelse nr. 1588 af 28. juni 2021 om hvilke bygningsarbejder i fredede bygninger der ikke kræver forudgående tilladelse, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/1588>

Kopi sendt til:

Lyngby-Taarbæk Kommune, Cvr-nr.: 11 71 53 11

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, mail@bygland.dk

Europa Nostra Danmark, kontakt@europa-nostra.dk

Historiske Huse, sekretariat@historiskehuse.dk

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk

Akademisk Arkitektforening, hoeringssvar@arkitektforeningen.dk

Danske Landskabsarkitekter, dl@landskabsarkitekter.dk

Havehistorisk Selskab, havehistoriskselskab@gmail.com

Bygningskultur Foreningen i Lyngby-Taarbæk Kommune,

bygningkultur.ltk@gmail.com